

RAAP-RAPPORT 5217

Plangebied Nieuweweg 222-226 te Veenendaal

Gemeente Veenendaal

Archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek; verkennend booronderzoek) en cultuurhistorische analyse

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Nieuweweg 222-226 te Veenendaal, gemeente Veenendaal;
Archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek;
verkenkend booronderzoek) en cultuurhistorische analyse

Versie: 12-07-2021 – eerste versie

Auteur: dr. D. Peeters, A. Kuijt MA & J.A. Wolzak MSc

Projectcode: VENG & VENG2

Bestandsnaam: RAAPrap_5217_VENG_20210618

Autorisatie: drs. K. Wink & M. IJsselstijn MA

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2021

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Er is geen verklaring ontvangen van het bevoegd gezag omtrent goed- of afkeuring van het rapport.

Samenvatting

In opdracht van C.V. Nieuwendijk heeft RAAP in de periode april-juni 2021 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) en cultuurhistorische analyse uitgevoerd voor het plangebied Nieuweweg 222-226 te Veenendaal. Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag.

Archeologisch bureauonderzoek

Op basis van het archeologisch bureauonderzoek en de cultuurhistorische gebiedsontwikkeling bestond de volgende archeologische verwachting. In directe omgeving van het plangebied komen mogelijk gradiëntsituaties voor in het overgangsgebied van delen van de stuwwal naar lager gelegen gebied, terwijl het plangebied in zulke laatstgenoemde relatief natte zones lijkt te hebben gelegen. Voor het plangebied bestond een lage-middelhoge archeologische verwachting voor archeologische resten uit het midden paleolithicum tot het neolithicum B. Voor het plangebied bestond eveneens een lage-middelhoge archeologische verwachting voor archeologische resten uit de periode dat akkerbouw werd bedreven vanaf het neolithicum B tot en met de nieuwe tijd (top van dekzand).

Verkennend archeologisch booronderzoek

Op basis van het verkennend archeologisch booronderzoek blijkt de bodemopbouw van het dekzand niet intact. Er zijn geen tekenen van bodemvorming in het dekzand waargenomen, terwijl recente verstoringen en mogelijk ook natuurlijke processen zoals verspoeling aan de aangetroffen bodemopbouw hebben bijgedragen. Tijdens het onderzoek zijn geen overduidelijk gestuwde afzettingen aangetroffen en het lijkt waarschijnlijk dat het plangebied deel was van een relatief nat en lager gelegen plateau aan de rand van de stuwwal Groot Venlo. Op basis van deze resultaten kan de archeologische verwachting voor het paleolithicum-nieuwe tijd voor de top van het dekzand in het plangebied als laag worden bestempeld. De lagen die (van boven naar beneden) boven het dekzand zijn aangetroffen (recent opgebrachte grond, verstoorde grond, antropogeen pakket/oude akkerlaag, veen- en/of leemlaag) gaan eveneens gepaard met een lage archeologische verwachting voor bewoningssporen uit deze periode.

Cultuurhistorische analyse

Op basis van het cultuurhistorisch onderzoek kan worden geconcludeerd dat het plangebied aan een historisch lint ligt dat een oude (middeleeuwse) oorsprong heeft. De Nieuweweg als geheel heeft daarmee een hoge cultuurhistorische waarde. Het plangebied met daarin de twee grootschalige kantoorgebouwen ligt aan een 'verstoord' deel van deze Nieuweweg, die is ontstaan door de aanleg van de A12, de aanleg van een stelsel van rondwegen (inclusief de Grote Beer), de invulling van de restruimte tussen stad en snelweg met een bedrijventerrein, en een stedenbouwkundige visie uit de jaren tachtig waarin op deze locatie een markant gebouw moest komen. De bebouwing is de 'uitkomst' van deze ontwikkeling, die nog relatief recent is en waar op dit moment een lage/indifferentie waardering aan toegekend kan worden. De huidige bebouwing in het plangebied heeft enige waarde als voorbeeld van kantoorbouw uit de jaren tachtig met toepassing van isolerende spiegelbeglazing. Van

de architect zijn in het kader van dit onderzoek geen andere werken aangetroffen, over zijn oeuvre is niets bekend.

Advies

Op basis van de resultaten van het archeologisch onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Op basis van het cultuurhistorisch onderzoek wordt, conform het vigerende beleid van de Gemeente Veenendaal, aanbevolen om het lintkarakter van de Nieuweweg te versterken. Daarbij geldt vanuit cultuurhistorie geredeneerd dat de historische eenheid van de Nieuweweg niet verder wordt verstoord en dat de bebouwing zich dient te voegen tot de waarden zoals hierboven beschreven. Voor de zijde van het perceel dat langs de Grote Beer ligt, zijn deze waarden niet van toepassing. Hier is bebouwing passend bij de in de jaren tachtig gerealiseerde stedelijke schaal gewenst.

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Veenendaal, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	5
1 Inleiding	6
1.1 Kader	6
1.2 Administratieve gegevens.....	8
1.3 Doel- en vraagstelling	8
1.4 Leeswijzer	9
2 Archeologisch bureauonderzoek	10
2.1 Methode	10
2.2 Aardkundige situatie	10
2.3 Archeologische gegevens.....	15
2.4 Historische situatie	18
2.5 Huidige situatie	20
2.6 Toekomstige situatie	21
2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting	21
3 Cultuurhistorische analyse en waardering	24
3.1 1500-1800: Veldjesgraaf	24
3.2 1800-1900: de Nieuweweg als straatweg.....	25
3.3 1900-1950: Lintbebouwing.....	26
3.4 1950-heden: vernieuwing en bedrijvigheid.....	30
3.5 1990-heden	37
4 Archeologisch veldonderzoek	38
4.1 Methode	38
4.2 Resultaten	38
4.3 Archeologische relevantie	42
5 Conclusies en advies.....	43
5.1 Conclusie Archeologie.....	43
5.2 Advies Archeologie	43
5.3 Waardering Cultuurhistorie	43
5.4 Advies Cultuurhistorie	44
5.5 Tot slot.....	44
Literatuur	45
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen.....	47

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van C.V. Nieuwendijk heeft RAAP in de periode april-juni 2021 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) en cultuurhistorische analyse uitgevoerd voor het plangebied Nieuweweg 222-226 te Veenendaal in de gemeente Veenendaal (figuur 1).

Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag.

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische en cultuurhistorische waarden.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Veenendaal ligt het plangebied in zone hoog. Het beleid voor deze zone schrijft voor dat er bij bodemingrepen groter dan 1.000 m² en dieper dan 50 cm -mv een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Deze voorschriften zijn verankerd in het bestemmingsplan Parapluplan 2020 (NL.IMRO.0345.Parapluplan2020-oh01). De omvang van de bodemingrepen bedraagt 1,35 ha. en de diepte van de ingrepen bedraagt maximaal circa 200 cm -mv. De ingrepen zijn daarmee groter dan de vrijstellingsgrens. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is daarom verplicht conform het vigerend beleid.

Kwaliteitsborging

De archeologische werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm. Voorafgaand aan het archeologisch onderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld en ter goedkeuring aan de bevoegde overheid voorgelegd (Peeters, 2021). Dit PvA is goedgekeurd (op 06-05-2021). Dit PvA diende als uitgangspunt voor het onderzoek. Het onderzoek is bovendien uitgevoerd conform de geldende richtlijnen van de bevoegde overheid.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Aanduiding plangebied (rood kader). Inzet: ligging in Nederland (ster).

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) en cultuurhistorische analyse
Opdrachtgever	C.V. Nieuwendijk
Bevoegde overheid	Gemeente Veenendaal
Plaats	Veenendaal
Gemeente	Veenendaal
Provincie	Utrecht
Centrumcoördinaten (X/Y)	166.491 / 449.956
Toponiem	Nieuweweg 222-226
Kadastrale gegevens	VND00 K 3308, 3309, 3312, 3315, 4973, 4974.
Oppervlakte plangebied	1,35 hectare
Afbakening onderzoeksgebied	Tijdens onderhavig bureauonderzoek is het plangebied inclusief een zone van 500 m rondom het plangebied onderzocht. Het archeologisch veldwerk is beperkt gebleven tot het plangebied.
Onderzoekperiode	April-juni 2021
Uitvoerder	RAAP West
Projectleider (Archeologie)	dr. D. Peeters
Projectleider (Cultuurhistorie)	A. Kuijt MA
Projectmedewerkers	J.A. Wolzak MSc
RAAP-projectcodes	VENG (Archeologie) & VENG2 (Cultuurhistorie)
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	5028864100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio West te Leiden en op termijn het provinciaal Depot, ARCHIS en E-Depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Archeologisch onderzoek

De doelstelling van het archeologisch vooronderzoek is het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein, dan wel de archeologische vindplaats. Daartoe wordt informatie verzameld over bekende en verwachte archeologische resten teneinde een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

Bureauonderzoek

- Welke gegevens met betrekking tot aardkundige en archeologische waarden en gegevens met betrekking tot bodemverstoringen zijn reeds over de plangebieden bekend?
- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting voor de plangebieden?
- Is op basis van deze verwachting een vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) aan de orde? En zo ja, welke onderzoeksstrategie wordt aanbevolen?

Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)

- Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van de plangebieden eruit?
- Wat is de verspreiding en diepte van (recente) bodemverstoringen, bijvoorbeeld als gevolg van de huidige inrichting, kabels en leidingen etc.?
- Wat is de verspreiding en de diepte van archeologisch interessante lagen?
- Hoe verhouden deze (4 - 6) zich tot de voorgenomen werkzaamheden? Vormen deze voorgenomen ingrepen een bedreiging voor eventueel aanwezige archeologisch relevante lagen?
- Dient op basis van de resultaten van het veldonderzoek de gespecificeerde archeologische verwachting bijgesteld te worden?

Algemeen

- Is op basis van deze archeologische verwachting (8) in relatie tot de voorgenomen ingrepen archeologisch vervolgonderzoek aan de orde in (delen van) de plangebieden?
- Welke methoden zouden bij het archeologisch vervolgonderzoek ingezet kunnen worden?
- Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?

Cultuurhistorische analyse

Het doel van de cultuurhistorische analyse is om de ontwikkelingsgeschiedenis van de omgeving te beschrijven en de cultuurhistorische waarden van de huidige bebouwing in dit gebied te analyseren. Met behulp van de onderzoeksresultaten kan de opdrachtgever vervolgens een visie vormen en beredeneerde ontwerpkeuzes maken voor het nieuwbouwproject in deze omgeving.

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage omvat het archeologisch vooronderzoek en de cultuurhistorische analyse dat noodzakelijk wordt geacht in het kader van de voorgenomen werkzaamheden. De cultuurhistorische analyse is in hoofdstuk 3 van dit rapport opgenomen. De cultuurhistorische waardering en het advies in het kader van de plannen zijn in hoofdstuk 5 beschreven. Het archeologisch bureauonderzoek op basis waarvan een archeologische verwachting is opgesteld en de resultaten van het hieruit volgende veldonderzoek zijn respectievelijk in hoofdstuk 2 en 4 uitgewerkt. De conclusies en het advies zijn wederom in hoofdstuk 5 te vinden.

2 Archeologisch bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient ervoor om – op basis van verschillende bronnen – inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop van de tijd heeft achtergelaten. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

Naast de conform de KNA verplichte bronnen is door de gebiedsexperts van RAAP een beredeneerde keuze gemaakt uit betrouwbare bronnen die voor de archeologische verwachting relevante informatie bevatten (zie bijlage 2 voor de motivering). Daarvoor is gebruik gemaakt van de landelijk en voor RAAP digitaal beschikbare archieven. Voor de beschrijving van de historische situatie is gebruik gemaakt van hiervoor relevante informatiedragers. Voor de actuele metadata van de verzamelde gegevens (gemeente, plaats, etc.) wordt verwezen naar het van toepassing zijnde data-archief.

2.2 Aardkundige situatie

Landschappelijke ontwikkeling

Veenendaal is gesitueerd aan het eind van een glaciaal tongbekken uit het Saalien (de Gelderse Vallei; Berendsen, 2004). Later werd de laagte gedurende het warmere Eemien grotendeels opgevuld met mariene afzettingen en tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien, eindigde veel zand van de hogere stuwwallen in het dal onder invloed van wind en water. Verstuingen resulteerden vervolgens in meer reliëf in dit dekzandlandschap (Laagpakket van Wierden, onderdeel van de Formatie van Bostel; Cazemier en Van der Hamsvoord, 1992). De Gelderse Vallei wordt in het zuiden van de gemeente begrensd door de Utrechtse Heuvelrug stuwwal en in het noorden door drie kleinere stuwwallen (de Emminkhuizerberg, het Groot Venlo en het Klein Venlo). Het plangebied zelf is op basis van de geomorfologische kaart op de (flank?) van de stuwwal Groot Venlo gelegen (zie beneden).

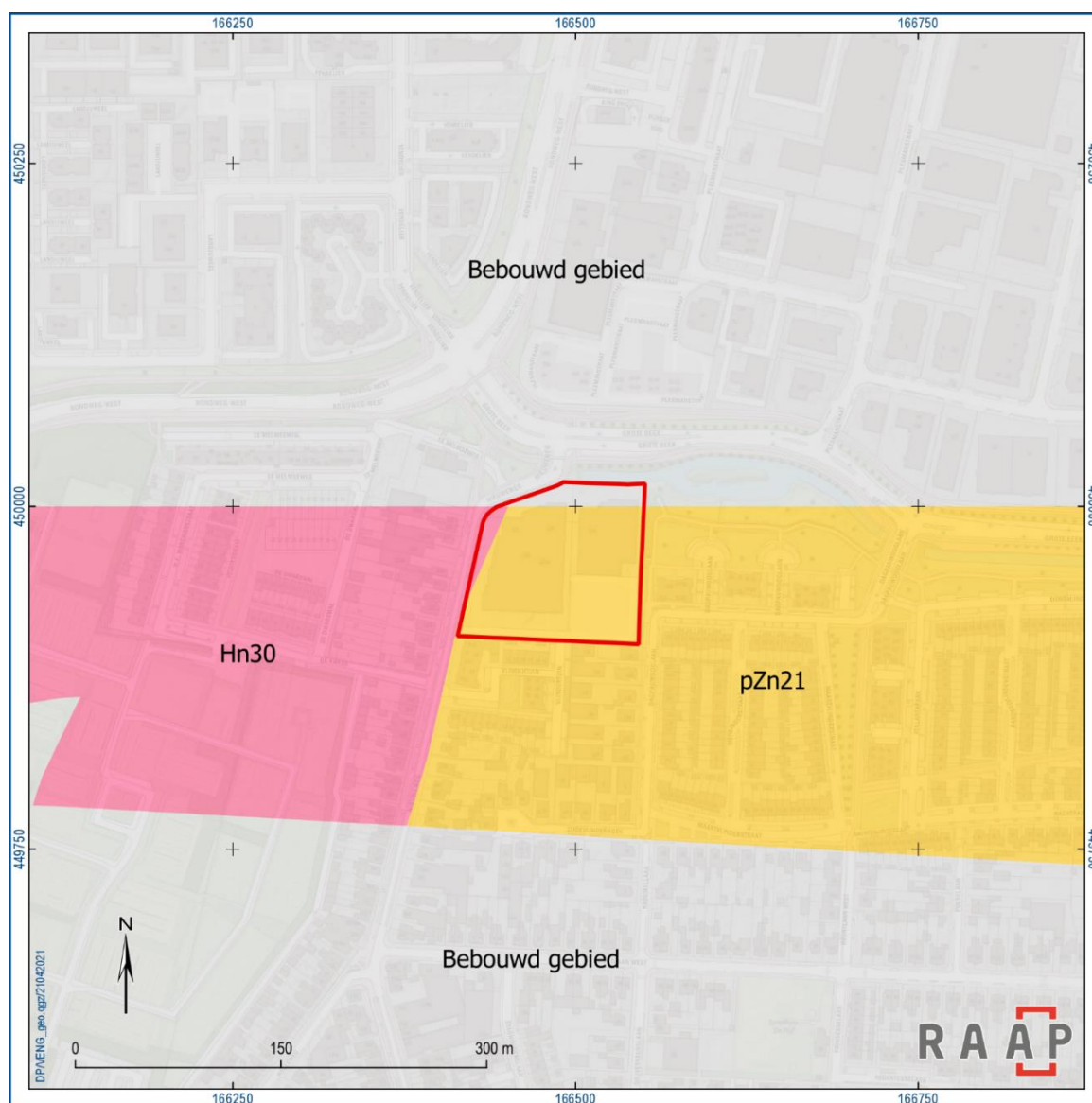
Vanaf het Holoceen begon de zeespiegel te stijgen, dat leidde tot een grondwaterspiegelstijging en een gelijktijdige grootschalige veengroei in de lager gelegen gebieden (door een slechte waterafvoer door het dekzand, een gering verhang van het terrein en in het zuiden kleiafzettingen van de Rijn). In de vallei bestonden de veengebieden voornamelijk uit hoogveen en in het Rhenense veendeelgebied ontstond Veenendaal (Cazemier en Van der Hamsvoord, 1992).

Vanaf de middeleeuwen zijn in de gemeente Veenendaal grote delen van het hoogveepakket afgegraven (Cazemier en Van der Hamsvoord, 1992). Oorspronkelijk waren er twee richtingen waarin dit veengebied afwaterde: 1) zuidoostelijk richting de Rijn en zuidelijk door de Kromme Eem, die uitmondde in de Grebbe (een beek die eveneens in de Rijn uitmondde), 2) maar het grootste deel van de afwatering van dit gebied kwam voor rekening van enkele kleinere noordwestelijk lopende beken die uitmondde in de Eem, om het water uiteindelijk in de Zuiderzee af te voeren (Cazemier en Van der Hamsvoord, 1992). Deze afvoerkanalen voerden ook het door de turfwinning vrijgekomen water af, maar door regelmatige overstromingen van de Rijndijk en regen- en smeltwater uit de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe was er vanaf het eind van de 16^e eeuw veel wateroverlast. Dit werd pas minder toen er drie heulen (duikers) in de Grebbedijk werden gemetseld en hield pas op toen na een

grote overstrooming in 1855 het Omleidingskanaal en het Valleikanaal in 1937-1949 werden aangelegd (Cazemier en Van der Hamsvoord, 1992).

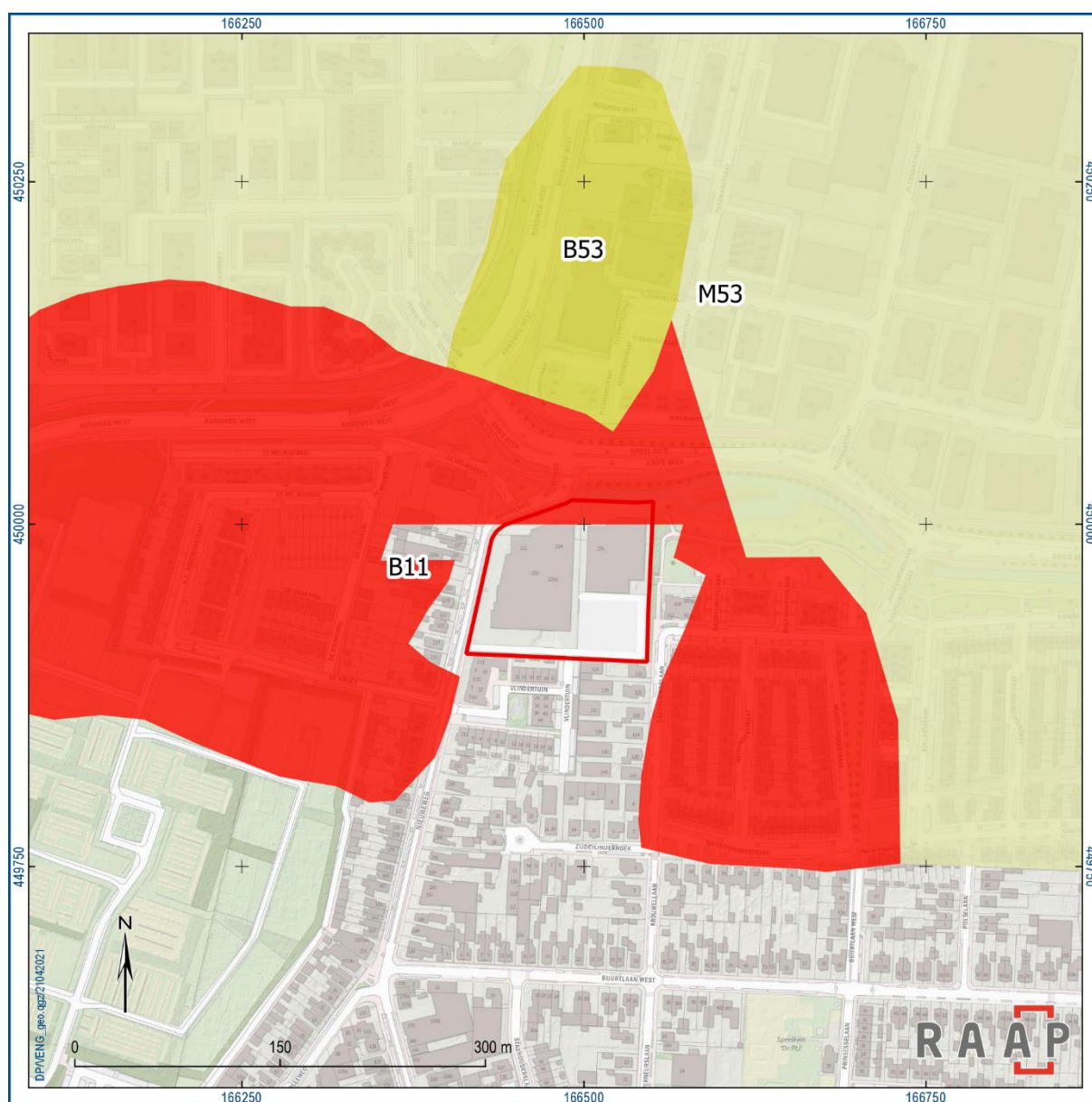
Bodemkaart en geomorfologische kaart

Het plangebied staat op de bodemkaart grotendeels weergegeven als gooreerdgrond (figuur 2; code: pZn21). De dikte van de eerdlaag is tussen 15 en 50 cm dik. In het uiterste westen van het plangebied is mogelijk een veldpodzolgrond aanwezig, die wordt gekenmerkt door een relatief dunne humushoudende bovenlaag (tussen 0 en 30 cm dik; code: Hn30). Gooreerdgronden en veldpodzolen ontstaan in lager gelegen, natte tot moerasachtige delen van het landschap.

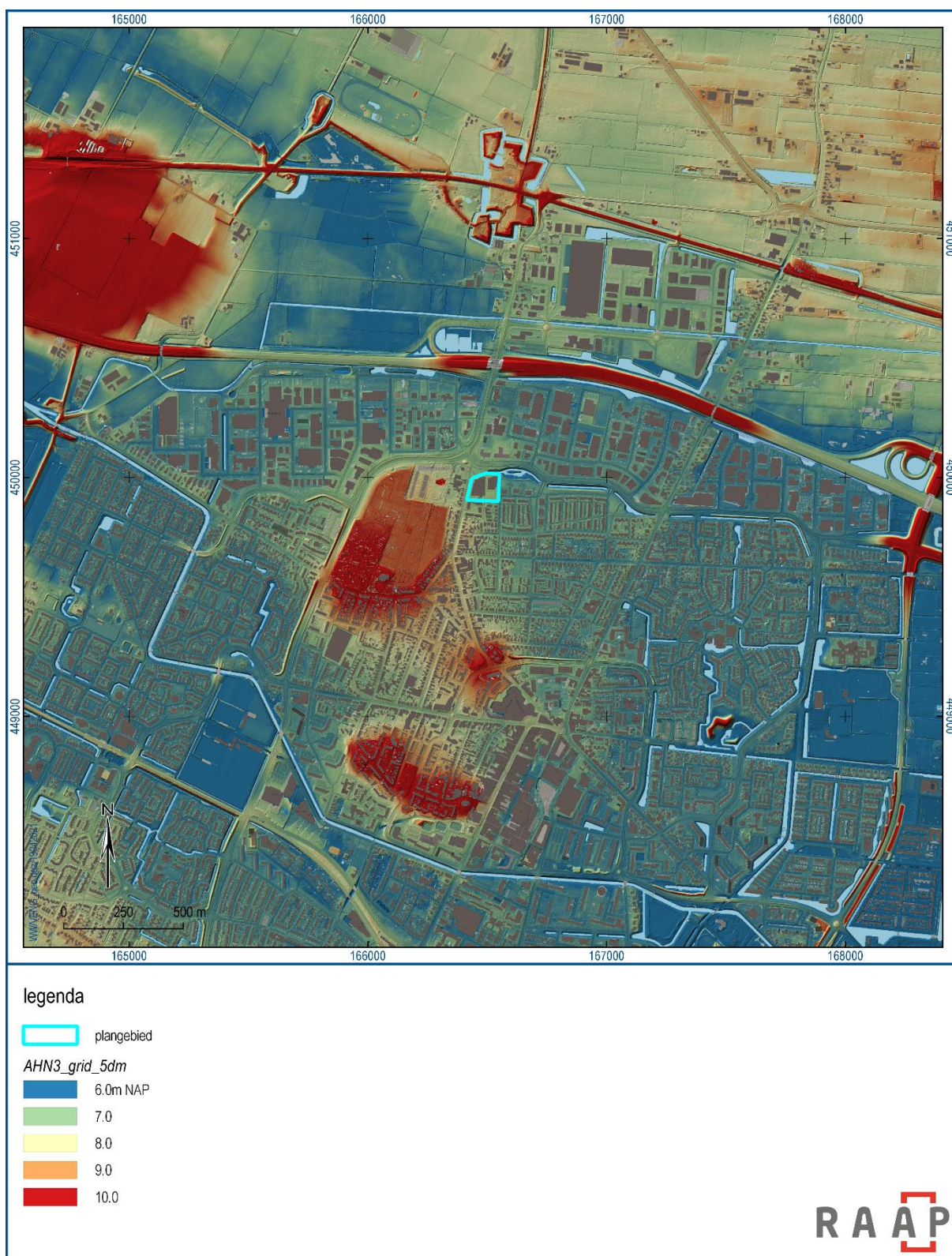

Figuur 2. Het plangebied en de directe omgeving op de bodemkaart (pZn21: gooreerdgrond; Hn30: veldpodzolgrond).

Het grootste deel van het plangebied is niet op de geomorfologische kaart gekarteerd vanwege de ligging in bebouwd gebied (figuur 3). Het uiterste noorden van het plangebied en zones ten westen, noorden en oosten hiervan zijn op deze kaart echter als deel van een stuwwal (al dan niet bedekt met dekzand) weergegeven (code: B11). Het plangebied lijkt echter een relatief laaggelegen deel van de stuwwal van Groot Venlo te vormen, die verder richting het zuidwesten hoger opduikt (figuur 4). Verder zijn in de omgeving kleinere dekzandruggen (code: B53) en vlaktes van ten dele verspoelde dekzanden aanwezig (code: M53).

Figuur 3. Het plangebied en de directe omgeving op de geomorfologische kaart (B11: stuwwal; B53: dekzandrug; M53: vlaktes van ten dele verspoelde dekzanden).

Figuur 4. Maaiveldhoogten in het plangebied en de omgeving op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3).

2.3 Archeologische gegevens

Gemeentelijk archeologiebeleid

Bestemmingsplan	Dubbelbestemming 'waarde-archeologie hoog' Vrijstellingsgrens 1.000 m ² en 0,50 m -mv
Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart	Op de archeolandschappelijke kaart (Boshoven, 2018) ligt het plangebied buiten de historische kern van Veenendaal, maar wel op de flank van een stuwwal. Op de verwachtingskaart geldt een hoge verwachting voor alle perioden, mogelijk is er sprake van goede conservering.
Gemeentelijke archeologische beleidskaart	Archeologie – waarde hoog: 1.000 m ² en 0,5 m -mv

Tabel 2. Overzicht van het geldende archeologiebeleid en achterliggende verwachtingskaart.

Bekende archeologische gegevens

Binnen 500 m van het plangebied zijn geen terreinen op de Archeologische Monumentenkaart aangegeven en zijn, los van de melding van de archeologische begeleiding ten zuiden van het plangebied langs de Nieuweweg, geen vondstmeldingen in Archis bekend.

In de omgeving van het plangebied zijn diverse archeologische onderzoeken uitgevoerd die inzichten verschaffen in de archeologische verwachting en potentie van de omgeving (tabel 3 en figuur 5). Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken blijkt dat de bodemopbouw in de omgeving in vrijwel alle gevallen dusdanig is geroerd (tot in de C-horizont van het dekzand of stuwwalafzettingen) dat hier geen archeologische resten meer worden verwacht.

Zaakidentificatienr.	Ligging	Resultaat/advies	Opmerking
2188494100	135 m noordwest	Op basis van de veldtoets bleek de ondergrond te zijn verstoord tot in de C-horizont van het dekzand. Geen vervolgonderzoek	Vendelier 2 Vestigia, bureauonderzoek en verkennende boringen (Verschoor e.a., 2008)
2263759100	90 m west	Geen rapport in Archis/DANS aanwezig	1 ^e Melmseweg Synthegra, bureauonderzoek 2007
4674595100	15 m west	Geen rapport in Archis/DANS aanwezig	Actualisatie bureauonderzoek 1 ^e Melmseweg. Synthegra, 2019
2210087100	95 m west	Geen rapport in Archis/DANS aanwezig	1 ^e Melmseweg Synthegra, Booronderzoek
2383485100	75 m zuidwest	De bodem is hier verstoord tot 30-200 cm -mv in de C-horizont. Onder het recent verstoorde dek zijn stuwwalafzettingen aanwezig. Geen vervolgonderzoek	Munnikenweg ADC, booronderzoek (Blom, 2012)
2448122100	Deels in noordwestelijke punt plangebied	Geen rapport in Archis/DANS aanwezig	Nieuweweg Bureauonderzoek door Archeologie Advies, 2014
2684238100	Deels in uiterste westen van plangebied	De ondergrond van het noordelijke deel (het deel van de Nieuweweg waar het huidige plangebied aan ligt) bestaat uit dekzand. Er is een omgewerkte humeuze en puinrijke laag van 10-70 cm dik direct op C-horizont aanwezig. Geen vervolgonderzoek	Nieuweweg Booronderzoek ADC (Van Rooij, 2015)
3298242100	Op basis van Archis, deels in westen van plangebied	Er is een muur aangetroffen van de 19e en 20e-eeuwse Scheepjeswolfabriek, circa 400 m ten zuiden van het plangebied	Nieuweweg Begeleiding rioolwerkzaamheden ADC (Van Boekel, 2016)
4901134100	225 m ten zuiden	Verkennend booronderzoek geadviseerd voor een deel van het plangebied (het middelste deel bestaat uit een dekzandvlakte en hoeft niet verder onderzocht te worden).	Wijk De Pol Bureauonderzoek ADC (Hanemaaijer, 2020)
4935309100	225 m ten zuiden	In het westelijke deel (circa 200 m ten zuiden van het plangebied) is op 1,1 m – mv een 20 cm dikke omgewerkte podzol aangetroffen op C-horizont.	Wijk De Pol Booronderzoek ADC (Hanemaaijer, 2021)

Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.

Figuur 5. Overzichtskaat archeologische gegevens uit de directe omgeving van het plangebied (Archis3).

2.4 Historische situatie

Op basis van historische kaarten kan inzicht worden verkregen in het historisch gebruik van een gebied van na de late middeleeuwen tot begin 20e eeuw. In die periode was men veel meer dan nu gebonden aan de (on)mogelijkheden die het natuurlijke landschap bood voor bewoning en andere vormen van landgebruik. Het historisch gebruik zegt daarmee iets over de archeologische potentie van het gebied. Daarnaast kan het informatie leveren over eventuele bodemverstoringen die in het verleden hebben plaats gevonden.

Het plangebied ligt buiten de historische kern van Veenendaal. Zoals in de cultuurhistorische analyse (hoofdstuk 3) nader wordt beschreven volgt de Nieuweweg de loop van de vroegere Veldjesgraaf, die rond het midden van de 16e eeuw als ontginningsbasis diende. Tot in de 19e eeuw is langs dit voormalige water echter nauwelijks bebouwing aanwezig en diende de Veldjesgraaf waarschijnlijk alleen als doorgaande weg (Torremans, 2014).

Een eerste detailbeeld van de situatie in het plangebied en de omgeving wordt gegeven door de eerste kadastrale kaarten (1811-1832). Het plangebied ligt ten oosten van de Nieuweweg en omvat kadastrale percelen 214, 217 en 218 (figuur 6a). Op basis van de aanwijzende tafels zijn deze percelen op dat moment in gebruik als weiland. Op basis van kaarten later uit de 19e eeuw en de eerste helft van de 20e eeuw wordt geen bebouwing uit deze periode in het plangebied verwacht (figuur 6b-c). De eerste bebouwing verschijnt op de topografische kaart uit 1958, als in het zuidwesten van het plangebied enkele gebouwen zijn weergegeven (figuur 6d). De huidige situatie is eind 20e eeuw ontstaan (figuur 6e).

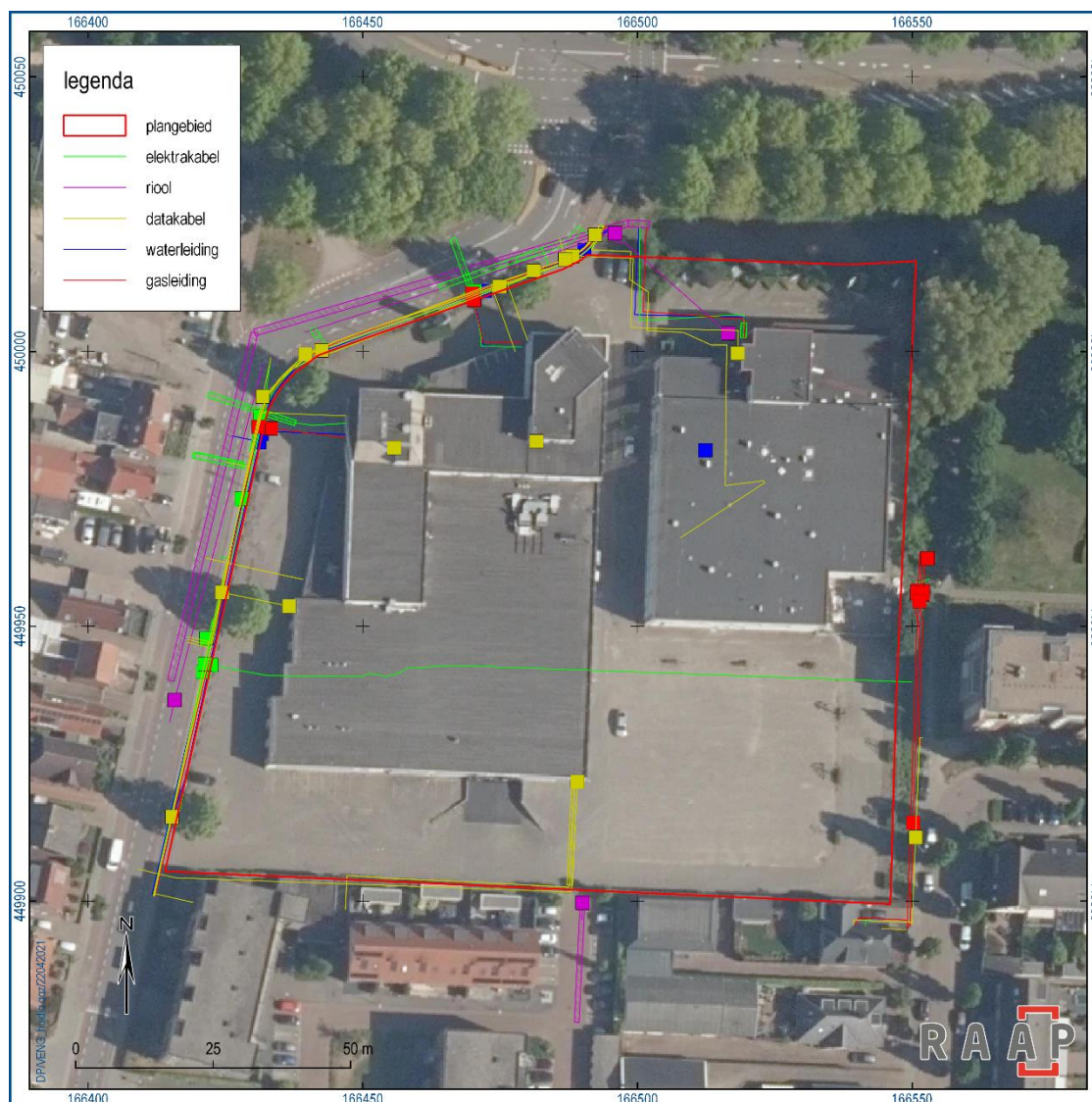
Figuur 6. Overzicht van historische kaarten.

2.5 Huidige situatie

Aan de hand van actuele gegevens van recente luchtfoto's, Google Street View, locatiebezoek en navraag bij de opdrachtgever zijn de onderstaande zaken over de huidige situatie te melden.

Huidig grondgebruik	bedrijventerrein
Hoogteligging maaiveld	7,3 m +NAP
Grondwatertrap of -stand	Trap III
Milieutechnische condities	Er zijn binnen het plangebied geen milieuonderzoeken bekend bij het Bodemloket
Aanwezige oude constructies (funderingen, kelders e.d.)	Onder het westelijk gelegen gebouw is een kelder met laadkuil aanwezig. Verdere informatie met betrekking tot de funderingen zijn niet bij RAAP bekend
Locatie en diepte van kabels/leidingen	Zie figuur 7

Tabel 4. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.

Figuur 7. Luchtfoto van het plangebied en de ligging van kabels en leidingen.

2.6 Toekomstige situatie

Uit navraag bij de opdrachtgever is het volgende gebleken over de toekomstige situatie:

Aard	De huidige bebouwing wordt gesloopt. Hier worden nieuwbouwwoningen gerealiseerd met een ondergrondse parkeergarage
Omvang en diepte	Ca. 1,35 ha. De maximale ontgravingsdiepte bedraagt circa 2 m -mv
Invloed op maaiveld en grondwater	Onbekend
Toekomstig gebruik	Wonen
Toekomstige gebruiker	Bewoners

Tabel 5. De toekomstige situatie.

2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek verzamelde gegevens is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Deze geeft inzicht in de aard en de ouderdom (inclusief omvang en uiterlijke kenmerken), (diepte)ligging, en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

Aard en ouderdom

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Het meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

Jager-verzamelaars

In de steentijd (paleolithicum t/m neolithicum) leefden de mensen voornamelijk van de jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk op een plek. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat hun kampementen in vrijwel alle gevallen waren gesitueerd op de overgang van nat naar droog. Nabij dergelijke gradiëntzones waren namelijk de meeste voedselbronnen voorhanden en was (drink)water bereikbaar.

In het plangebied en de directe omgeving komen mogelijk gradiëntsituaties voor in het overgangsgebied van delen van de stuwwal naar lager gelegen gebied. Zodoende worden vindplaatsen van jager-verzamelaars verwacht. Het betreft resten van kampementen uit het midden paleolithicum tot het neolithicum B. Resten van kampementen kunnen voorkomen in de top van de stuwwal. Mochten de gestuwde afzettingen afgedekt worden door dekzand, kunnen op het dekzandniveau vindplaatsen vanaf het laat paleolithicum voorkomen. Deze vindplaatsen kenmerken zich door een (oppervlakkige) spreiding van vuurstenen werktuigen en afval. Indien het archeologisch niveau uit deze periode niet door de recente bebouwing is verstoord is, bestaat voor archeologische vindplaatsen uit deze periode in de top van de stuwwal een hoge verwachting. Vermoedelijk ligt het plangebied, voornamelijk op basis van de bodemkaart en in de omgeving uitgevoerde onderzoeken in een lager gelegen (relatief nat) deel van het dekzandlandschap met een lage tot middelhoge archeologische verwachting.

Landbouwers

Met de introductie van de landbouw (vanaf het neolithicum) werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mensen. De eerste akkergronden werden aangelegd op de van nature vruchtbaarste gronden. Voor het plangebied geldt een hoge verwachting voor archeologische resten vanaf het neolithicum B tot en met de nieuwe tijd in de top van het stuwwalstrand en voor hoger opduikende dekzandruggen. Voor lager gelegen delen in het dekzandlandschap geldt voor deze periode een lage archeologische verwachting, aangezien deze zones waarschijnlijk in het algemeen niet geschikt waren voor akkerbouw of bewoning, maar bijvoorbeeld wel voor veeteelt.

Op basis van het historisch kaartmateriaal blijkt dat in de nieuwe tijd geen bewoning in het plangebied heeft plaatsgevonden. Bewoning tijdens de late middeleeuwen en nieuwe tijd kan echter niet volledig worden uitgesloten, aangezien voor de late middeleeuwen geen historisch kaartmateriaal beschikbaar is en het kaartmateriaal voorafgaand aan de 19e eeuw in het algemeen te weinig detailniveau laat zien.

Dergelijke vindplaatsen zijn over het algemeen klein tot groot in omvang en kenmerken zich door een spreiding van vondstmateriaal en archeologisch puin over vrijwel de gehele omvang van de vindplaats.

(Diepte)ligging

In het plangebied liggen dekzanden uit het laatpleistoceen of gestuwde afzettingen mogelijk direct aan het maaiveld. Het huidige maaiveld vormt zodoende al sinds het laatpaleolithicum het loopvlak. Indien een jong afdekkend pakket ontbreekt, kunnen archeologische resten vanaf deze periode direct aan het maaiveld aanwezig zijn.

Fysieke kwaliteit

Aangezien in het plangebied afdekkende pakketten ontbreken is mogelijk sprake van een slechte conservering van de archeologische resten. Daarnaast zal de bodemopbouw onder de bestaande bebouwing en ter plaatse van kabels/leidingen zijn geroerd.

Overzicht

De archeologische verwachting en de verschillende deelaspecten daarvan, zoals hiervoor beschreven, zijn samengevat in tabel 6

Archeologische periode	Complextype	Omvang	Kenmerken	Diepteligging	Gaafheid	Archeologische verwachting
Paleolithicum tot en met neolithicum B	Nederzetting	Klein	Vuursteen	Mogelijk vanaf het maaiveld	Matig	Laag-middelhoog
Neolithicum tot late middeleeuwen	Bewoning	Klein tot groot	Bouwmetaal, nederzettingsafval; mogelijke ophoging en karrensporen	Mogelijk vanaf het maaiveld	Matig	Laag-middelhoog
Late middeleeuwen tot en met nieuwe tijd	Bewoning	Groot	Keramik, bouwmetaal, muren, menselijk en dierlijk bot, munten, glas, houten palen; infrastructuur (weg)	Vanaf het maaiveld	Matig	Laag

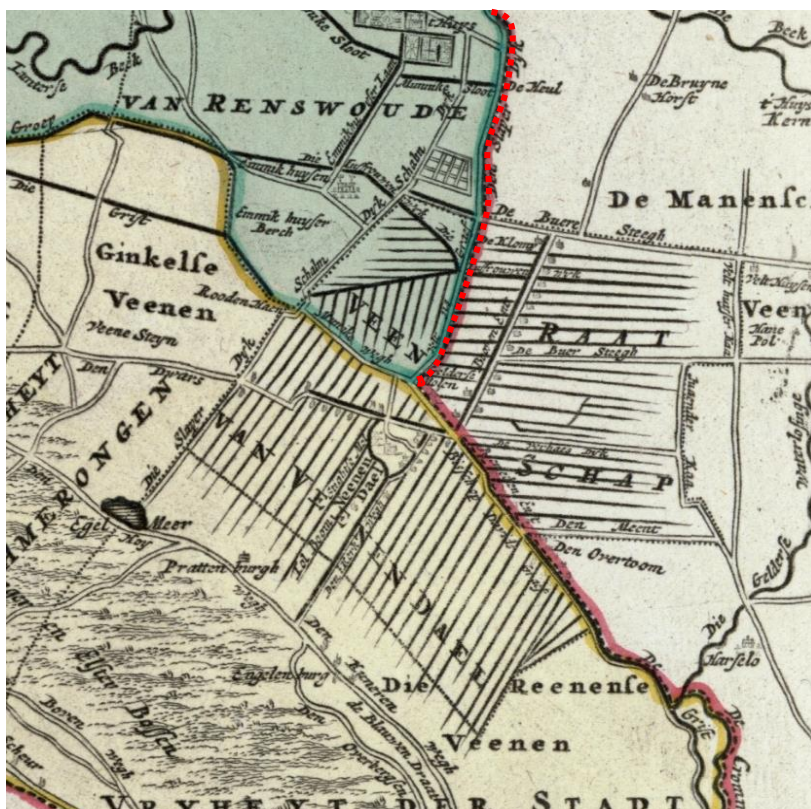
Tabel 6. Samenvatting van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.

3 Cultuurhistorische analyse en waardering

Dit hoofdstuk beschrijft in chronologische volgorde de cultuurhistorische ontwikkeling van de Nieuweweg en het daaraan gelegen plangebied.

3.1 1500-1800: Veldjesgraaf

De Nieuweweg volgt voor een groot deel de loop van de vroegere Veltgens- of Veldjesgraaf, die oorspronkelijk op de grens lag tussen Utrecht en Gelderland (Wolleswinkel, 1998, p.23). Volgens Torremans (2014) diende deze Veldjesgraaf tijdens de ontginning van de Edervenen (omstreeks het midden van de 16e eeuw) als ontginningsbasis. Vanuit hier werden sloten gegraven waarmee het gebied ontwaterd kon worden. Het afgestoken en gedroogde veen (turf) werd via kanalen (griften) afgevoerd en verkocht. Het plangebied maakte oorspronkelijk deel uit van deze commerciële veenontginningen, waaraan Veenendaal zijn oorsprong te danken heeft (Hof et al., 1992, p. 22).

Figuur 8. Fragment uit kaart van Utrecht van omstreeks 1750 door Bernard de Roij met daarop de Veldjesgraaf aangegeven (rode stippellijn) (UvA).

Na het graven van het meer naar het oosten gelegen kanaal de Boveneindsche Grift (vanaf 1545), zou de Veldjesgraaf grotendeels gedempt en als weg in gebruik genomen zijn (Torremans, 2014). In het gebied lag een aantal zandheuvels (stuwwallen; zie paragraaf 2.2.) die bij de laatste IJstijd gevormd zijn. Het plangebied ligt op de noordoostelijke flank van een dergelijke heuvel, genaamd De Vendel (figuur 4). Na de ontvening bleef een strokenverkaveling bestaan, waar de stroken door sloten van elkaar werden gescheiden. De percelen waren in gebruik als grasland, omdat de grondwaterstand te

hoog was voor akkerbouw. De bebouwing stond hoofdzakelijk in linten langs de griften (Keunen & Frank, 2018, p. 38). De Veldjesgraaf kende volgens historische kaarten dan ook tot in de 19^e eeuw nauwelijks bebouwing en diende waarschijnlijk alleen als een doorgaande weg (Torremans, 2014).

3.2 1800-1900: de Nieuweweg als straatweg

Een deel van de Veldjesgraaf werd op een Franse kaart met de gemeentegrenzen van Veenendaal uit 1813 aangeduid als “Le nieuwe weg”. De herkomst van deze nieuwe naam is onduidelijk (Will, z.d., p. 85). Uit de kadastrale opmeting van ca. 1832 blijkt dat het plangebied toen nog volledig uit weiland bestond en dat er langs de Nieuweweg maar een enkele boerderij gevestigd was (figuur 9; zie ook figuur 6a).¹ De eerste bebouwing vond plaats in de omgeving van een aantal molens dat aan het zuidelijke deel van de weg stond (Keunen & Frank, 2018, p. 79). Molen “De Vriendschap”, precies in de as van de Nieuweweg gelegen, bestaat nog (onderbouw uit 1872, de rest is gereconstrueerd in 1995; Keunen & Frank, 2018, p. 107).

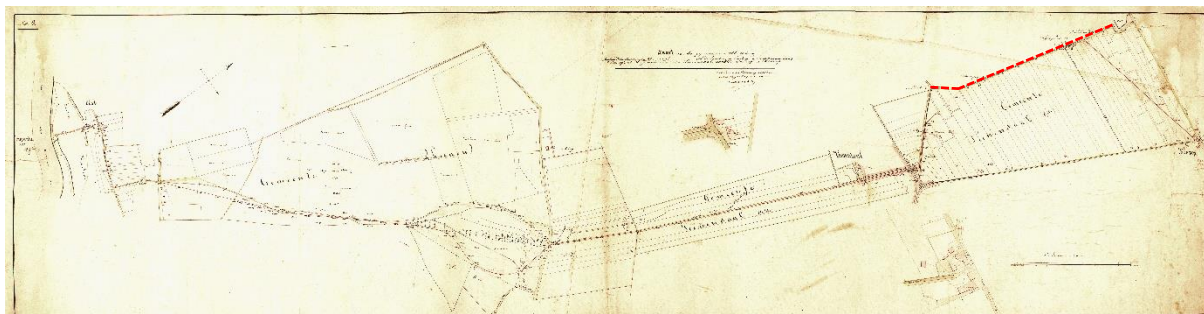

Figuur 9. De nog grotendeels onbebouwde Nieuweweg (plangebied met rode lijn aangegeven) op de kadastrale minuut van omstreeks 1832 (RCE).

In 1840 maakte Rijkswaterstaat in Gelderland een plan voor een straatweg vanuit het Ingense Veer over Veenendaal naar de rijksweg bij De Klomp. De weg volgde het tracé via Kerkewijk, Hoofdstraat, Nieuweweg (die ter hoogte van de huidige Vendelseweg en Holleweg werd rechtgetrokken, waardoor dit gebied zijn karakteristieke driehoekige vorm kreeg) en huidige Nieuweweg-Noord richting het noorden (figuur 10). Aan de noordkant boog de weg naar het oosten, om bij het dorp De Klomp op de rijksweg naar Amsterdam uit te komen. Zo werd de Nieuweweg onderdeel van een langere straatweg en werd de weg gedeeltelijk verhard. Langs de weg werden enkele tolhuizen gebouwd om de aanlegkosten te dekken, in elk geval ten zuiden van het station en aan de Nieuweweg nabij de spoorlijn (Keunen & Frank, 2018, p. 39-40). Dat station (De Klomp) en de spoorlijn (de Rijnspoorweg die Amsterdam en Arnhem met elkaar verbond) openden in 1845.

¹ Kadastrale kaart 1811-1832: oorspronkelijke aanwijzende tafel Geldersch Veenendaal, Gelderland, sectie A, blad 014 (OAT05156A014)

Aan het einde van de negentiende eeuw werd aan de noordkant van de Nieuweweg het fort Aan de Buursteeg gebouwd. Het maakte onderdeel uit van de Grebbelinie en moest bij inundaties de hoger gelegen Slaperdijk en de Emmikhuizerberg beschermen (Hof et al., 1992, p. 34).

Figuur 10. Plan voor de straatweg van het Ingense Veer (links) via de onder meer de Nieuweweg naar het buurtschap De Klomp (rechts) (1870). De Nieuweweg is met een rode stippellijn aangegeven. (Gelders Archief)

3.3 1900-1950: Lintbebouwing

In de tweede helft van de 19e en vroege 20e eeuw maakte Veenendaal een sterke groei door ten gevolge van de succesvolle sigaren- en textielindustrie. Desondanks nam vanaf de vroege 20e eeuw het aantal woningen en kleinschalige bedrijfspanden langs de Nieuweweg maar heel traag toe vanuit het zuiden. Vrijwel alleen langs de Nieuweweg-Noord zijn nog ensembles van deze vroege bebouwing te herkennen, onder meer de katholieke kerk met begraafplaats en enkele oudere boerenerven (Keunen & Frank, 2018, p. 86).

Figuur 11. Vroege lintbebouwing langs de Nieuweweg, iets ten zuiden van het plangebied omstreeks 1900. Het reliëf van de heuvel De Vendel is nog goed zichtbaar (Archief Gemeente Veenendaal).

Van de strokenverkaveling die na de ontvening overbleef is rond de Nieuweweg tegenwoordig nog weinig te herkennen. In de sterk verdichte linten was de verkaveling doorgaans veel fijner dan daarachter in de landerijen (Keunen & Frank, 2018, p. 38). Aan de oostzijde van de Nieuweweg is de oude dwarsverkaveling nog in de oriëntatie van de bebouwing te herkennen. Aan de westzijde is daar geen sprake van, daar lag de verkaveling ter hoogte van het plangebied evenwijdig aan de Nieuweweg.

De kleinschalige lintbebouwing van de Nieuweweg onderscheidt zich van de aan weerszijden aangelegde woonwijken. De bebouwing bestaat uit vrijstaande of in korte of langere blokken geschakelde woningen van één of twee bouwlagen met kap uit uiteenlopende bouwperiodes. Op enkele plaatsen zijn nieuwe woningen ingevoegd of takken grootschaliger bouwstructuren van achterliggende wijken op de lintstructuur aan (Keunen & Frank, 2018, p. 86).

Figuur 12. Lintbebouwing langs het zuidelijk deel van de Nieuweweg nabij de Vendelse- en Holleweg, omstreeks 1900 (Archief Gemeente Veenendaal).

Figuur 13. Gevarieerde lintbebouwing langs de Nieuweweg, in zuidelijke richting gefotografeerd. De bebouwing kenmerkt zich door vrijstaande of geschakelde woningen met gevarieerde kapvormen en -richtingen. Zichtlijn op Molen de Hoop (foto: RAAP)

Figuur 14. Lintbebouwing direct ten oosten van het plangebied: één of twee lagen onder een kap, voortuinen met lage erfafscheidingen en doorzichten naar achterterreinen (foto: RAAP)

Figuur 15. De zeer traag ontwikkelende bebouwing van het plangebied tussen 1850 en 1950 op basis van topografische kaarten.

3.4 1950-heden: vernieuwing en bedrijvigheid

3.4.1 Opkomst van de auto

De toename van het autogebruik heeft grote consequenties gehad voor het karakter van de Nieuweweg. Een belangrijke ontwikkeling daarin was de aanleg van de A12 in de jaren veertig en vijftig. Het tracé Bunnik-Veenendaal opende vanaf 1947, waarna de weg in de daaropvolgende jaren verder werd uitgebreid met een extra rijbaan en een verlenging richting Arnhem.² De A12 doorsneed de Nieuweweg en ging gepaard met de aanleg van taluds, de bouw van een viaduct en afritten. Het zuidelijk deel van de weg kreeg zo de rol van invalsroute naar het stadscentrum.

Met de aanleg van de Rondweg-West vanaf 1980 en later de afronding van de Grote Beer (vanaf 1985) raakte de Nieuweweg verder versnipperd; er werd feitelijk een hap uit genomen. De naam 'Nieuweweg-Noord' (het gedeelte ten noorden van de A12) herinnert nog aan de vroegere eenheid van de weg. Het plangebied kreeg als gevolg van deze verkeerskundige maatregelen een stedenbouwkundige sleutelpositie aan de kop van het zuidelijke deel van de 'oude' Nieuweweg. Ondanks de latere aanleg van de rondwegen bleef de Nieuweweg een intensief gebruikte verkeersroute.

Figuur 16. Veranderd karakter van de Nieuweweg bij het A12-Viaduct, omstreeks 1970 (Utrechts Archief).

² Wegenwiki.nl

3.4.2 Stedenbouwkundige ontwikkeling

Tot in de jaren tachtig bleef het gebied tussen de oude kern van Veenendaal en de snelweg A12 relatief onbebouwd. Er lag sinds de jaren zestig een ontwerp op de plank van het bureau van ir. Samuel van Embden, jarenlange min of meer de vaste stedenbouwkundige en architect van de Gemeente Veenendaal, voor een grote woonwijk met voornamelijk etagewoningen. Het plan heette De Gelderse Blom. Vermoedelijk door gebrek aan vraag naar woningen kwam het niet tot uitvoering, en in de jaren tachtig ging het plan op de schop.³

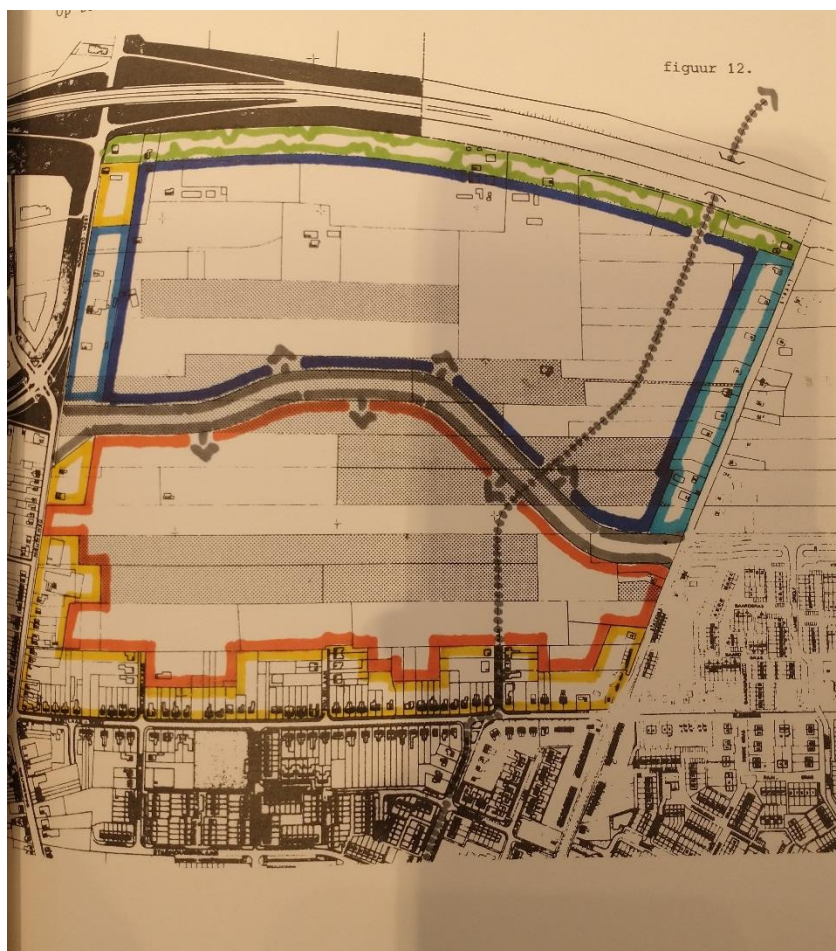

Figuur 17. Ontwerp van het bureau Van Embden voor stempelverkaveling met laag- en etagebouw, plan 'De Gelderse Blom', 1964. Ter hoogte van het plangebied was een flat met 8 etages op een onderbouw gepland. Langs het grootste deel van de Nieuweweg is nieuwe bebouwing ingetekend (Archief Gemeente Veenendaal).

Omdat de vraag naar bedrijfsruimte groter werd geacht, werd het plan opgeknipt in een noordelijk deel dat volledig voor bedrijven werd bestemd, en een zuidelijk deel dat in de toekomst voor woningbouw kon dienen. Deze ontwikkeling paste bij de bredere tendens in Nederland, waar in veel steden vanaf de jaren zestig het bedrijventerrein zijn intrede had gedaan. Voor de situering werden monofunctionele terreinen op logistiek gunstige locaties aan de toenmalige randen van de stad gekozen. In de jaren zeventig en tachtig kwamen daar kantorenconcentraties langs de doorgaande stedelijke hoofdwegen bij, waar de bereikbaarheid en binnenstedelijke functies nog onder handbereik waren (Van Meijel & Bouma, 2013, p. 4-5). Omdat de ambitieuze gemeente Veenendaal meer op de Randstad dan op Gelderland wilde leunen, liet zij de naam 'De Gelderse Blom' los, en gaf het plan de naam 'De Compagnie'.⁴

³ Archief Gemeente Veenendaal 1942-1990, 7574

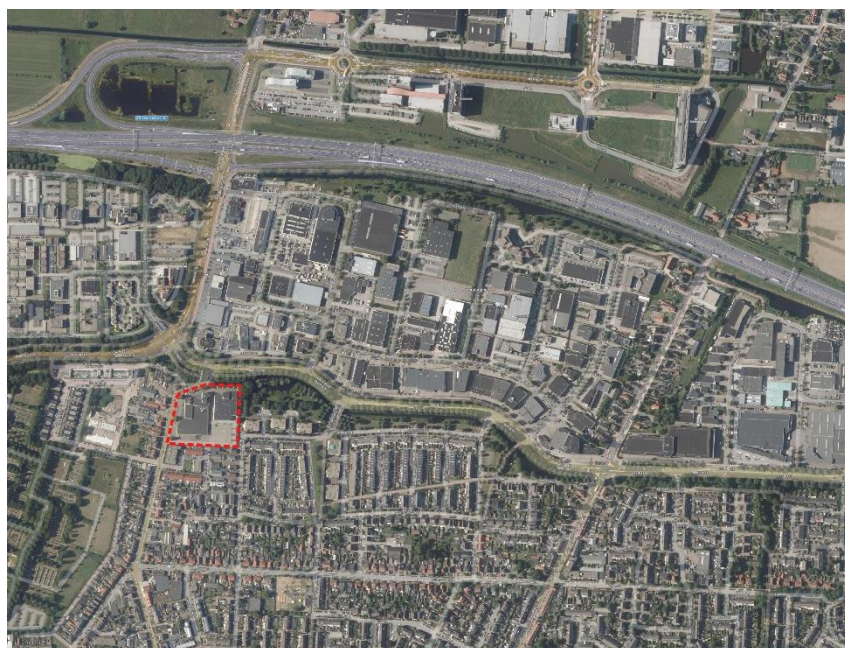
⁴ Archief Gemeente Veenendaal 1942-1990, 7575

Figuur 18. Herzien plan in hoofdlijnen voor De Gelderse Blom (1983), vanaf de jaren tachtig heette het plan 'De Compagnie'. Grijs: doorgetrokken rondweg Grote Beer. Licht+donkerblauw: bedrijven. Oranje en geel: nieuwe en bestaande bebouwing. De Grote Beer is later naar het zuiden verlegd om meer ruimte voor bedrijven vrij te maken (Archief Gemeente Veenendaal).

In het voor dit rapport onderzochte plangebied stonden drie woningen, die in eerste instantie zouden blijven staan. In 1986 nam het college van B&W echter een voorstel aan van de directeur van de afdeling Gemeentewerken, die op deze 'markante plaats aan de noordoostelijke hoefdentree van Veenendaal' liever een 'accent met grootschalige exclusieve bebouwing' situeerde, als tegenhanger van de stedelijke bebouwing rond het belangrijke kruispunt Grote Beer/Rondweg-West. Voor de invulling dacht hij aan 'bijzondere voorzieningen', zoals kantoren, horecabedrijven met expositie- en vergaderruimte of een onderwijsinstelling met een bouwhoogte tussen de 6 en 12 meter. Het gebouw zou tevens een geluidsbuffer vormen voor de achterliggende bebouwing.⁵

⁵ Archief Gemeente Veenendaal 1942-1990, 7575

Figuur 19 (links). Voorstel van de directeur gemeentewerken om ter hoogte van het plangebied in plaats van woningen een 'accent met grootschalig exclusieve bebouwing' te realiseren (Archief Gemeente Veenendaal).

Figuur 20 (rechts). Actuele luchtfoto met het gerealiseerde plan De Compagnie (plangebied rood omcirkeld).

3.4.3 Double Duty en Buffoon

Ter invulling van het besluit van B&W ontwikkelde Elma Vastgoed B.V. de twee bedrijfspanden die momenteel nog in het plangebied staan. De Veenendaalse architect Gijs ten Boske maakte voor beide panden het ontwerp, de aannemer was de firma Nieboer.⁶ Over het oeuvre van Gijs ten Boske zijn geen gegevens aangetroffen, maar het is aannemelijk dat hij in en rond Veenendaal meer heeft gebouwd.

Ten Boske ontwierp twee functionele, geometrisch gevormde kantoorpanden. De toepassing van zonwerend spiegelglas in de gevels springt het meest in het oog, als kenmerk van het neorationalisme en de toen populaire high-techarchitectuur. Het iconische voorbeeld van een kantoorgebouw met spiegelglazen gevel was het in destijds in aanbouw kantoorgebouw De Delftse Poort bij Rotterdam Centraal van architect Abe Bonnema.

De gebouwen zijn aan de noordkant van het perceel gesitueerd, met representatieve gevels gericht op de Grote Beer en Nieuweweg. Aan de zuid- en oostzijde ligt een expeditierrein.

⁶ Pandenarchief Gemeente Veenendaal, 1.733.21 Nieuweweg 222-226

Figuur 21. Ligging van de twee kantoorgebouwen, Double Duty rechts en Buffoon links.

Figuur 22. Foto van de maquette van Double Duty met in het midden de Grote Beer en het hoogteaccent met directiekantoor, rechts op de hoek met de Nieuweweg het hoogteaccent boven de entreepartij (Archief Gemeente Veenendaal).

Figuur 24. Exterieur Double Duty. (RAAP)

Buffoon

Het oostelijke pand werd aangeduid met de naam naam Buffoon. Het bevatte een bedrijfshal en een kantoor en werd eveneens na de bouw door een kledingbedrijf in gebruik genomen. De eveneens met spiegelglas beklede representatieve entreepartij is gericht op de Grote Beer. De gevels kennen een regelmatig vensterpatroon en een materialisering die nagenoeg gelijk is aan die van Double Duty, met als enige afwijking de toepassing van rode kozijnen. Bij een verbouwing in 2004 zijn in de overige gevels extra vensters aangebracht.

Figuur 25. Exterieur Buffoon. (RAAP)

3.5 1990-heden

Vanaf medio jaren negentig werd de ten oosten van het plangebied gelegen Vlinderbuurt bebouwd met een grote variatie van woningtypen; appartementen, rijtjeshuizen, villa's met bedrijfsruimten en twee-onder-één kapwoningen, waarin diverse individuele ontwerpen zijn toegepast. De Vlinderbuurt heeft een groenstructuur die zich uitstrekt tot aan het plangebied. Direct ten oosten ervan ligt het deel van deze structuur genaamd 'Natuurgebied De Gelderse Blom'. Het heeft een natuurvriendelijke inrichting langs de oever van het water langs de Grote Beer.

Aan de westkant van de Nieuweweg ligt op enige afstand het plan De Veense Poort. In 2017 zijn hier de eerste nieuwbouwwoningen gerealiseerd, in 2018 werd een nieuw appartementengebouw aan de Rondweg-West voltooid.

In 2008 is naast het plangebied het project 'Vlindertuin' gerealiseerd door Patrimonium, op de locatie van het voormalige garagebedrijf. Zij bouwde aan de Nieuweweg een appartementencomplex met 12 woningen in drie lagen onder een plat dak en een gevel met een pandsgewijze opbouw. Aan de Nieuweweg liggen de achtertuinen van de woningen op de begane grond. Deze zijn door middel van groene hagen afgescheiden.

In 2011 werd een plan voor herontwikkeling van het plangebied afwezen door B&W. Het betrof het plan 'De Ellips' van de architecten Huibers & Jarring: een multifunctionele toren met 14 verdiepingen op een grote onderbouw. De toren werd te hoog geacht. De stedenbouwkundige inzichten bleken veranderd ten opzichte van die in de jaren tachtig: het historische lintkarakter van de Nieuweweg werd in de motivering duidelijk aangehaald als zwaarwegend element.

4 Archeologisch veldonderzoek

4.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend archeologisch booronderzoek. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van het door de bevoegde overheid goedgekeurde PvA (Peeters, 2021). Het veldonderzoek is uitgevoerd op 7 juni 2021.

Het verkennend veldonderzoek had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemgesteldheid, de mate van bodemverstoring en de diepteligging van het verwachte archeologische niveau in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en waar nodig aangepast en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van archeologisch relevante niveaus.

Vanwege de relatief geringe omvang van het plangebied en de aanwezigheid van bebouwing is een afwijkend boorgrid uitgezet waarbij de boringen zo goed mogelijk over het terrein zijn verspreid. De bodemopbouw onder de bestaande bebouwing is niet onderzocht. In de spreiding van de boorpunten is rekening gehouden met de ligging van kabels en leidingen. In totaal zijn 16 verkennende boringen uitgevoerd. Ten opzichte van het PvA zijn 2 extra boringen uitgevoerd en zijn boringen door de aanwezigheid van strak tegen elkaar gelegde klinkerverharding (zie beneden) met regelmaat verplaatst ten opzichte van de doellocaties.

Er is geboord tot maximaal 300 cm -mv met een Edelmanboor (7 cm). Dieper gelegen trajecten zijn met een gutsboor (3 cm) onderzocht. De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah3 zie bijlage 3). De meeste boringen zijn met behulp van RTK-GPS ingemeten en de maaiveldhoogte is van de meeste boringen eveneens met RTK-GPS bepaald. Gezien de aanwezigheid van hoge bebouwing en begroeiing was in delen van het plangebied echter geen goed GPS signaal aanwezig voor een nauwkeurige plaats- of hoogtebepaling. De boorlocaties zijn in deze zones zo veel mogelijk bepaald met een 'float' GPS signaal en maaiveldhoogten zijn op basis van hoogtemetingen of het AHN benaderd.

Hoewel het onderzoek een verkennend onderzoek betreft, is het opgeboorde materiaal in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

4.2 Resultaten

4.2.1 Veldwaarnemingen

In het plangebied was een erg strak tegen elkaar gelegde klinkerverharding aanwezig. Op de meeste doellocaties van de boringen bleek het niet mogelijk klinkers handmatig te verwijderen. Hierdoor zijn boringen 1-7 m ten opzichte van het uitgangsgrid verplaatst naar locaties waar dit wel mogelijk was om de boringen toch te kunnen uitvoeren. Hierbij is gepoogd om een zo goed mogelijke spreiding van de boringen te realiseren. Ter plaatse van enkele boringen (6, 7 en 10) waren in de ondergrond puinlagen aanwezig, die het doorzetten van deze boring tot in onverstoorde natuurlijke lagen beletten. Er zijn twee extra boringen (107 en 110) uitgevoerd om toch inzichten in de bodemopbouw te verkrijgen.

De maaiveldhoogte in het plangebied is relatief constant en ligt op de boorlocaties tussen 7,1 en 7,3 m +NAP. Het maaiveld in het plangebied ligt zichtbaar hoger dan zones ten oosten hiervan. Op basis van het AHN bedraagt dit hoogteverschil circa 0,4-0,8 m (<https://www.ahn.nl/ahn-viewer>).

4.2.2 Geologie en bodem

De bodemopbouw in het plangebied is relatief uniform. Enige variatie in deze opbouw lijkt met name het resultaat te zijn van de diepte van bodemverstoringen. De bodemopbouw bestaat, van boven naar beneden, grofweg uit de volgende bodemkundige en lithografische/lithogenetische eenheden:

Opgebrachte grond

Onder de in het plangebied aanwezige oppervlakteverharding is een pakket opgebrachte grond aanwezig. Dit pakket bestaat uit matig fijn-matig grof, zwak siltig zand met zandbrokken en/of andersoortige brokken (klei- of leembrokken). Enkele trajecten zijn sterk grindig of bevatten veel fragmenten puin. Boringen 6, 7 en 10 zijn binnen dit pakket gestuit op puinfragmenten (figuur 26). De lagen opgebrachte grond reiken in de boringen tot circa 30-60 cm –mv. Dit komt grofweg overeen met het hoogteverschil met de omgeving en het lijkt dan ook waarschijnlijk dat dit opgebrachte pakket grotendeels voor dit hoogteverschil verantwoordelijk is. Dit pakket is waarschijnlijk eind jaren '90 van de vorige eeuw opgeworpen voorafgaand aan de bouw van de huidige bebouwing.

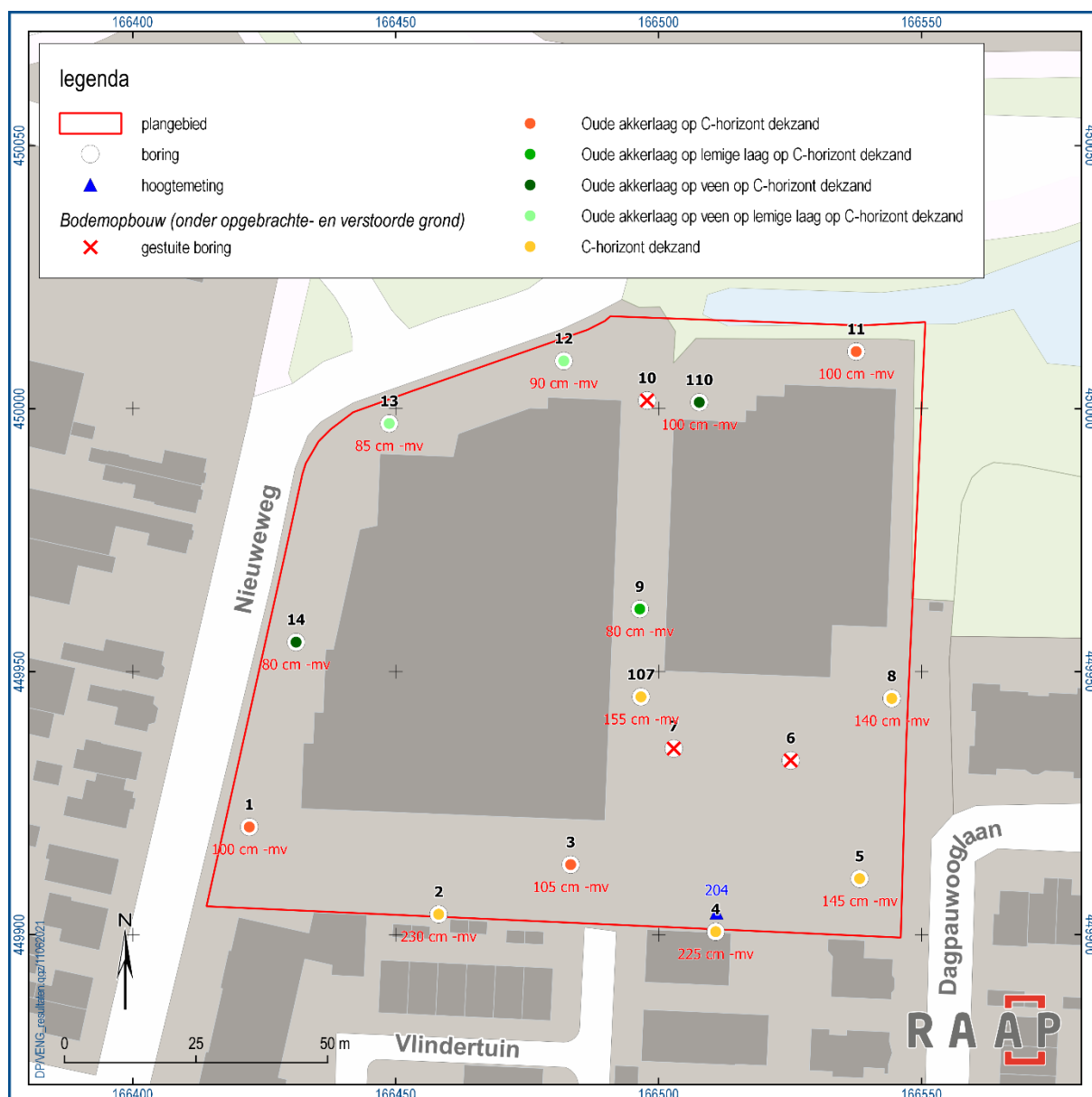
Verstoorde grond

Onder het opgebrachte pakket of op andere locaties direct onder de klinkerverharding zijn lagen verstoorde grond aangetroffen. Deze bodemverstoringen hebben mogelijk voorafgaand aan de ophoging plaatsgevonden of zijn tijdens of na de bouw van de bedrijfsgebouwen in het plangebied ontstaan. De verstoorde lagen worden gekenmerkt door hun rommelige karakter en zijn met regelmaat humeus. Ze bestaan voornamelijk uit zwak siltig, matig fijn zand met zand-, leem-, klei- en/of veenbrokken. Daarnaast zijn grind en puinfragmenten vaak aanwezig. Dit puin bestaat voornamelijk uit roodbakend puin. Daarnaast is betonpuin, kolengruis, sintels en plastic in deze lagen waargenomen. Op basis van het booronderzoek kan er geen duidelijke fasering in de verstoringen worden aangebracht, maar op basis van deze insluitsels, de verdere bodemopbouw en de historische ontwikkeling van het gebied zullen de bodemverstoringen waarschijnlijk grotendeels de laatste 50 jaar zijn ontstaan.

De lagen verstoorde grond reiken tot 80-230 cm –mv. Hierbij valt op dat de bodemopbouw met name in de boringen ten zuiden van de bedrijfsgebouwen tot grotere diepte is verstoord (boringen 2, 3, 4, 5, 8 en 107; figuur 26). Op deze locaties reiken verstoorde lagen dieper dan 1 m –mv en in enkele boringen aan de uiterste zuidrand van het plangebied zelfs dieper dan 2 m –mv (boringen 2 en 4).

Een antropogeen gevormd pakket

In 8 van de 13 boringen die tot dieper dan het opgebrachte pakket konden worden doorgezet zijn onder relatief ondiepe bodemverstoringen lagen aanwezig, die waarschijnlijk onder antropogene invloed zijn gevormd. Tijdens het veldonderzoek zijn deze lagen als oude akkerlagen geïnterpreteerd (figuur 26). Hoewel ook andere activiteiten of processen aan de vorming van deze lagen kunnen hebben bijgedragen, lijkt het waarschijnlijk dat bijvoorbeeld het regelmatig opbrengen en ploegen van de grond in dit voormalige agrarische gebied (voorafgaand aan de ophoging) tot de vorming van dit pakket heeft

Figuur 26. Resultaten verkennend booronderzoek. De basis van de aangetroffen verstoringen is weergegeven met rode labels.

geleid. Hoewel het ontgonnen gebied in de omgeving in het algemeen te nat wordt geacht voor akkerbouw (en meer geschikt voor veeteelt; hoofdstuk 3), kan er toch enige grondbewerking hebben plaatsgevonden.

Dit antropogeen gevormde pakket bestaat uit sterk humeus zand of venig materiaal (beschreven als zandig of mineraalarm met een zandbijmenging) en bevat kleine zand-, veen- of leembrokjes. In enkele trajecten zijn grindkorrels, spikkels roodbakend puin, of steenkool aangetroffen. De top van het pakket is op 80-105 cm –mv aangeboord en heeft een dikte van 40-60 cm. Waarschijnlijk zijn zulke oude akkerlagen of andere antropogeen gevormde (mogelijk deels opgebrachte) lagen in het gehele plangebied aanwezig geweest, maar zijn deze deels vergraven. De afwezigheid van zulke lagen in

boringen in de zuidoostelijke hoek van het plangebied, waarin diepe verstoringen zijn aangetroffen, ondersteunt dit beeld.

Veen met bijmenging en/of lemige lagen boven het dekzand

Onder het hierboven beschreven pakket, zijn in boringen 12, 13, 14 en 110 (aan de noordelijke en westelijke rand van het plangebied) natuurlijke veenlagen aanwezig (figuur 26). Dit veen is vrij gevlekt van karakter, bevat in een enkel traject een zandbrokje (boring 12) en geen puin, maar heeft wel een zandbijmenging. Daarnaast is in een laag veen in boring 110 een enkele dunne leemlaag aanwezig. Mogelijk zijn deze veenlagen geroerd door de uitgevoerde veenontginning of andere (agrarische) grondbewerking die ook bovenliggend antropogeen pakket heeft gevormd. Zeker gezien de aanwezigheid van de dunne leemlagen in het veen en leemlagen van circa 5-15 cm dik in boringen 9, 12 en 13 (onder het veen of zonder afdekkende veenlaag) lijkt het ook goed mogelijk dat met natuurlijke verspoelingsverschijnselen rekening moet worden gehouden, die tot het relatief rommelige karakter van de betreffende lagen hebben bijgedragen.

In ieder geval lijkt de vorming van veen in (delen van) het plangebied evident. Zulke veenvorming wordt niet verwacht in relatief hooggelegen delen van het landschap zoals stuwwallen, die op basis van het bureauonderzoek buiten het plangebied werden verwacht. Deze indruk wordt versterkt door het karakter van de lagen aan de basis van de boringen, waarbij de verwachting wordt ondersteund dat het plangebied een relatief nat plateau aan de rand of in de nabijheid van de stuwwal van Groot Venlo vormde. De hier beschreven venige of lemige lagen zijn tijdens het booronderzoek vanaf 110-140 cm –mv aangetroffen (vanaf 5,9-6,05 m NAP).

Dekzand (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden)

Aan de basis van de boringen is zwak siltig, matig fijn zand aanwezig. Dit zand is kalkloos. In dit zand zijn met regelmaat enkele plantenresten en kleine grindjes waargenomen. In boring 1 in de zuidwestelijke hoek van het plangebied is in een traject tussen 160 en 210 cm –mv een enkele grindlaag van circa 3 cm waargenomen, die bestaat uit veel relatief kleine grindjes. Vermoedelijk zijn deze grindjes verspoeld vanaf de stuwwal die in de nabijheid van deze boring buiten het plangebied zal zijn gelegen.

Dit zand wordt als dekzand geïnterpreteerd. In het dekzand zijn geen sporen van bodemvorming of podzolering waargenomen en het aangetroffen zand bestaat uitsluitend uit een C-horizont. De overgang van de bovenliggende lagen naar het dekzand is vrij abrupt. Dit geldt ook voor de overgang van de hierboven beschreven oude akkerlagen of venige lagen naar het dekzand. In vijf boringen reiken verstoringen ook tot in de C-horizont in het dekzand (figuur 26). De bodemopbouw van het dekzand in het plangebied is dus niet meer intact, onder meer door recente verstoringen, terwijl het waarschijnlijk lijkt dat natuurlijke processen als verspoeling ook verantwoordelijk zijn voor de afwezigheid van duidelijke bodemvorming in het dekzand. De bovenkant van het dekzand is tussen 140 en 230 cm –mv aangeboord (tussen 4,95 en 5,95 m NAP). Tijdens het veldonderzoek zijn geen relatief grove, slecht gesorteerde gestuwde afzettingen aangetroffen.

4.2.3 Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Let wel, het onderzoek betrof een verkennend booronderzoek en had ook niet tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen, aangezien de boordichtheid en boordiameter hiertoe ontoereikend waren.

4.3 Archeologische relevantie

Op basis van het booronderzoek lag het plangebied in een relatief laaggelegen zone in het dekzandlandschap aan de rand van de stuwwal Groot Venlo. In het dekzandland zijn geen tekenen van bodemvorming (zoals A-, E- of B-horizonten) aangetroffen, maar wel indicaties voor verspoeling. De bodemopbouw in het dekzand in het plangebied blijkt niet meer volledig intact. In vijf boringen reiken verstoringen tot in het dekzand, terwijl in de andere boringen relatief rommelige venige lagen of een antropogeen omgewerkt pakket (waarschijnlijke oude akkerlaag) direct boven het dekzand zijn gesitueerd. Deze resultaten komen overeen met de uitkomsten van onderzoek in de omgeving en direct ten westen van het plangebied in het noordelijk deel van de Nieuweweg (Van Rooij, 2015; paragraaf 2.3), waar in vrijwel alle gevallen verstoringen of anderszins rommelige lagen tot in de C-horizont van het dekzand reiken.

Hoewel gradiëntsituaties in het overgangsgebied van stuwwal naar lager gelegen zones dus wel in het plangebied en de omgeving worden verwacht (die mogelijk interessante locaties voor jager-verzamelaars waren), worden in dit dekzandlandschap zonder tekenen van bodemvorming geen vindplaatsen uit de periode paleolithicum-nieuwe tijd verwacht. Op basis van het booronderzoek en historisch kaartmateriaal lijkt het onwaarschijnlijk dat de aangetroffen antropogeen omgewerkte/gevormde pakketten de aanwezigheid van nederzettingen uit de nieuwe tijd (of ouder) reflecteren, maar dat het waarschijnlijk gaat om door agrarische activiteit gevormde lagen (ploegen, wellicht in combinatie met het opbrengen van grond na de ontginning van het landschap).

5 Conclusies en advies

5.1 Conclusie Archeologie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

Op basis van het verkennend archeologisch booronderzoek blijkt de bodemopbouw van het dekzand niet intact. Er zijn geen tekenen van bodemvorming in het dekzand waargenomen, terwijl recente verstoringen en mogelijk ook natuurlijke processen zoals verspoeling aan de aangetroffen bodemopbouw hebben bijgedragen. Tijdens het onderzoek zijn geen overduidelijk gestuwde afzettingen aangetroffen en het lijkt waarschijnlijk dat het plangebied deel was van een relatief nat en lager gelegen plateau aan de rand van de stuwwal Groot Venlo. Op basis van deze resultaten kan de archeologische verwachting voor het paleolithicum-nieuwe tijd voor de top van het dekzand in het plangebied als laag worden bestempeld. De lagen die (van boven naar beneden) boven het dekzand zijn aangetroffen (recent opgebrachte grond, verstoorde grond, antropogeen pakket/oude akkerlaag, veen- en/of leemlaag) gaan eveneens gepaard met een lage archeologische verwachting voor bewoningssporen uit deze periode.

5.2 Advies Archeologie

Op basis van de resultaten van het archeologisch onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

5.3 Waardering Cultuurhistorie

5.3.1 *Cultuurhistorische waarde van het plangebied en omgeving*

Het plangebied ligt aan het historische lint de Nieuweweg dat een oude (middeleeuwse) oorsprong heeft. De Nieuweweg als geheel heeft daarmee een hoge cultuurhistorische waarde en vertelt, samen met andere historische linten in de gemeente, een belangrijk deel van het verhaal van Veenendaal. Het plangebied met daarin de twee grootschalige kantoorgebouwen ligt aan een verstoord deel van deze Nieuweweg. Deze verstoring is ontstaan als gevolg van een reeks van interventies: de aanleg van de A12, de aanleg van een stelsel van rondwegen (inclusief de Grote Beer), de invulling van de restruimte tussen stad en snelweg met een bedrijventerrein, en een stedenbouwkundige visie uit de jaren tachtig waarin op deze locatie een markant gebouw moest komen. De bebouwing is de 'uitkomst' van deze ontwikkeling, die nog relatief recent is en waar op dit moment een lage/indifferentie waardering aan toegekend kan worden. Ten oosten van het plangebied (Vlinderwijk) zijn geen elementen van cultuurhistorische waarden aangetroffen.

5.3.2 Architectuurhistorische- en stedenbouwkundige waarde Nieuweweg

Vanaf circa 1900 heeft zich langs de Nieuweweg een typische lintbebouwing ontwikkelt, die zich kenmerkt door de manier waarop er grotendeels ‘pand voor pand’ en ‘erf voor erf’ is gebouwd. Andere waardevolle karakteristieken zijn: de relatie tussen de bebouwing en de straat (voorgevel en toegang georiënteerd op de Nieuweweg); de geringe bouwhoogte van 1 of 2 lagen onder een kap; diversiteit in massa, kleur, vorm, materiaal, typologie; kappen van diverse formaten, typen en richtingen; toepassing van traditionele materialen zoals steen en hout; aanwezigheid van open ruimtes/doorzichten tussen de bebouwing; en de aanhechting aan de openbare ruimte doormiddel van voortuinen met lage afscheidingen.

5.3.3 Architectuurhistorische- en ensemblewaarde, gaafheid en zeldzaamheid van Nieuweweg 222-226

Op deze punten is sprake van een geringe tot indifferente waarde. De bebouwing in het plangebied heeft enige waarde als voorbeeld van kantoorbouw uit de jaren tachtig met toepassing van isolerende spiegelbeglazing. Van de architect zijn in het kader van dit onderzoek geen andere werken aangetroffen, over zijn oeuvre is niets bekend.

Voor beide gebouwen is eenzelfde vormtaal en materialisering toegepast; ze horen in die zin bij elkaar. De gebouwen hebben geen bijzondere waarden ten aanzien van gaafheid of zeldzaamheid.

5.4 Advies Cultuurhistorie

Conform het vigerende beleid van de Gemeente Veenendaal is het aanbevolen om het lintkarakter van de Nieuweweg te versterken. Daarbij geldt vanuit cultuurhistorie geredeneerd dat de historische eenheid van de Nieuweweg niet verder wordt verstoord en dat de bebouwing zich dient aan te sluiten bij de waarden zoals hierboven beschreven. Voor de zijde van het perceel dat langs de Grote Beer ligt, zijn deze waarden niet van toepassing. Hier is bebouwing passend bij de in de jaren tachtig gerealiseerde stedelijke schaal gewenst.

5.5 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Veenendaal, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. De vorming van het land: inleiding in de geologie en de geomorfologie. Fysische geografie van Nederland. Koninklijke van Gorcum, Assen.
- Blom, J.M., 2012. Munnikenweg te Veenendaal. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. ADC Rapport 3214. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.
- Boekel, D. van, 2016. Nieuweweg Veenendaal. Een archeologische begeleiding. ADC Rapport 4243. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.
- Boshoven, E.H., 2018. Archeologienota gemeente Veenendaal. RAAP-Rapport 3572. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Weesp.
- Cazemier, D. & Hamsvoord, W. van der, 1992. Monumenten Inventarisatie Project. Gemeente Veenendaal. Provincie Utrecht Dienst Ruimte en Groen, Utrecht.
- Hanemaaijer, M., 2020. Herinrichting wijk De Pol, Veenendaal (gemeente Veenendaal). Een bureauonderzoek. ADC Rapport 5284. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.
- Hanemaaijer, M., 2021. Herinrichting wijk De Pol, Veenendaal (gemeente Veenendaal). Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. ADC Rapport 5354. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.
- Hof, J. van 't, e.a., 1992. Veenendaal: geschiedenis en architectuur. Kerckebosch.
- Keunen, L.J. & C.J. Frank, 2018. "... alles gebeurde met de hand ...". Een geactualiseerde archeologische waarden- en verwachtingskaart en een cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Veenendaal. RAAP-Rapport 3334. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Weesp.
- Koomen, A.J.M. & G.J. Maas, 2004. Geomorfologische kaart Nederland (GKN). Achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand. Alterra-rapport 1039, Wageningen.
- Meijel, L. van, en T. Bouma, 2013. Kantoorgebouwen in Nederland 1945-2015. Cultuurhistorische en typologische Quickscan. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Peeters, D., 2021. Plan van Aanpak Verkennend booronderzoek Nieuweweg 222-226 te Veenendaal, gemeente Veenendaal. RAAP-PvA. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Weesp.
- Rooij, J.A.G. van, 2015. Nieuweweg in Veenendaal. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. ADC Rapport 3921. ADC Rapport 3214. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.
- SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.
- Verschoor, C., J.W. Oudhof & L. Haaring, 2008. Vendelier 2 te Veenendaal, gemeente Veenendaal. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen. V510. Vestigia b.v., Amersfoort.
- Weerts, H., J. Schokker, K. Rijdsdijk & C. Laban, 2006. Geologische overzichtskaart van Nederland. TNO Bouw en Ondergrond, Utrecht.

Will, P., 2020. ALFABETISCHE NAAMLIJST van de Straten, Bruggen en Parken, geactualiseerd 25 februari 2020. Gemeentearchief Veenendaal.

Archieven:

Gemeente Veenendaal

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied (rood kader). Inzet: ligging in Nederland (ster).	7
Figuur 2. Het plangebied en de directe omgeving op de bodemkaart (pZn21: gooreerdgrond; Hn30: veldpodzolgrond).	11
Figuur 3. Het plangebied en de directe omgeving op de geomorfologische kaart (B11: stuwwal; B53: dekzandrug; M53: vlakte van ten dele verspoelde dekzanden).	12
Figuur 4. Maaiveldhoogten in het plangebied en de omgeving op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3).	14
Figuur 5. Overzichtskaart archeologische gegevens uit de directe omgeving van het plangebied (Archis3).	17
Figuur 6. Overzicht van historische kaarten.	19
Figuur 7. Luchtfoto van het plangebied en de ligging van kabels en leidingen.	20
Figuur 8. Fragment uit kaart van Utrecht van omstreeks 1750 door Bernard de Roij met daarop de Veldjesgraaf aangegeven (rode stippellijn) (UvA).	24
Figuur 9. De nog grotendeels onbebouwde Nieuweweg (plangebied met rode lijn aangegeven) op de kadastrale minuut van omstreeks 1832 (RCE).	25
Figuur 10. Plan voor de straatweg van het Ingense Veer (links) via de onder meer de Nieuweweg naar het buurtschap De Klomp (rechts) (1870). De Nieuweweg is met een rode stippellijn aangegeven. (Gelders Archief)	26
Figuur 11. Vroege lintbebouwing langs de Nieuweweg, iets ten zuiden van het plangebied omstreeks 1900. Het reliëf van de heuvel De Vendel is nog goed zichtbaar (Archief Gemeente Veenendaal).	26
Figuur 12. Lintbebouwing langs het zuidelijk deel van de Nieuweweg nabij de Vendelse- en Holleweg, omstreeks 1900 (Archief Gemeente Veenendaal).	27
Figuur 13. Gevarieerde lintbebouwing langs de Nieuweweg, in zuidelijke richting gefotografeerd. De bebouwing kenmerkt zich door vrijstaande of geschakelde woningen met gevarieerde kapvormen en -richtingen. Zichtlijn op Molen de Hoop (foto: RAAP)	28
Figuur 14. Lintbebouwing direct ten oosten van het plangebied: één of twee lagen onder een kap, voortuinen met lage erfafscheidingen en doorzichten naar achterterreinen (foto: RAAP)	28
Figuur 15. De zeer traag ontwikkelende bebouwing van het plangebied tussen 1850 en 1950 op basis van topografische kaarten.	29
Figuur 16. Veranderd karakter van de Nieuweweg bij het A12-Viaduct, omstreeks 1970 (Utrechts Archief).	30
Figuur 17. Ontwerp van het bureau Van Embden voor stempelverkaveling met laag- en etagebouw, plan 'De Gelderse Blom', 1964. Ter hoogte van het plangebied was een flat met 8 etages op een onderbouw gepland. Langs het grootste deel van de Nieuweweg is nieuwe bebouwing ingetekend (Archief Gemeente Veenendaal).	31
Figuur 18. Herzien plan in hoofdlijnen voor De Gelderse Blom (1983), vanaf de jaren tachtig heette het plan 'De Compagnie'. Grijs: doorgetrokken rondweg Grote Beer. Licht+donkerblauw: bedrijven. Oranje en geel: nieuwe en bestaande bebouwing. De Grote Beer is later naar	

het zuiden verlegd om meer ruimte voor bedrijven vrij te maken (Archief Gemeente Veenendaal).	32
Figuur 19 (links). Voorstel van de directeur gemeentewerken om ter hoogte van het plangebied in plaats van woningen een 'accent met grootschalig exclusieve bebouwing' te realiseren (Archief Gemeente Veenendaal).	33
Figuur 20 (rechts). Actuele luchtfoto met het gerealiseerde plan De Compagnie (plangebied rood omcirkeld).	33
Figuur 21. Ligging van de twee kantoorgebouwen, Double Duty rechts en Buffoon links. Figuur 22. Foto van de maquette van Double Duty met in het midden de Grote Beer en het hoogteaccent met directiekantoor, rechts op de hoek met de Nieuweweg het hoogteaccent boven de entreepartij (Archief Gemeente Veenendaal).	34
Figuur 24. Exterieur Double Duty. (RAAP)	36
Figuur 25. Exterieur Buffoon. (RAAP)	36
Figuur 26. Resultaten verkennend booronderzoek. De basis van de aangetroffen verstoringen is weergegeven met rode labels.	40

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	8
Tabel 2. Overzicht van het geldende archeologiebeleid en achterliggende verwachtingskaart.	15
Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.	16
Tabel 4. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.	20
Tabel 5. De toekomstige situatie.	21
Tabel 6. Samenvatting van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.	23

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen
Bijlage 3. Boorbeschrijvingen

Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen

LS03 en LS04, motivatie voor de keuze van de geraadpleegde bronnen (+ indien van toepassing)

Bron	Geraadpleegd en afgebeeld/beschreven	Geraadpleegd, niet afgebeeld	Niet beschikbaar voor dit plan-/onderzoeksgebied	Bevat geen (nieuwe) relevante informatie	Opmerking
Bodemkaart van NL	+				
Geologische kaart van NL	+				
Geomorfologische kaart van NL	+				
Gedetailleerde bodemkaarten			+		
DINO	+				
Gegevens milieukundig bodemonderzoek	+				
Actueel Hoogtebestand Nederland	+				
Lucht- en satellietfoto's	+				
Topografische kaart van Nederland	+				
Oud(st)e kadasterkaarten	+				
Historische kaarten van Nederland	+				
Beeldmateriaal bouwhistorie	+				
Archeologische en cultuurhistorische rapportages	+				
Archieven (RAAP)	+				
Eigenaar en gebruiker	+				
AMK	+				
ARCHIS	+				
CMA	+				
CAA	+				
CHW	+				
Literatuur (arch./aardwet.)	+				
Gebiedsgerichte specialisten	+				
Amateurarcheologen			+		
Gemeentelijke waarden- of verwachtingskaart	+				
Archeologisch depot			+		

Bijlage 3. Boorbeschrijvingen